

Täysistunto

Tiistai 23.5.2017 klo 14.01—16.08

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi aluevalvontalain ja rikoslain 17 luvun 7 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 56/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

15.28 **Puolustusministeri Jussi Niinistö** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä hetkellä voimassa oleva aluevalvontalaki on laadittu aikana, jolloin lähtökohdiana oli, että Suomen alueellista koskemattomuutta loukkaisivat vieraat valtiot ja sotilasjoukot, jotka kantaisivat vieraan valtion asevoimien sotilastunnuksia. Laki oli siis laadittu varsin perinteisten uhkakuvien varalta. Rikoslain mukaan alueloukkauksiin voivat syyllistyä vieraan valtion asevoimien sotilaat ja vieraan valtion valtionaluksen tai valtioniilma-aluksen päälliköt — puhutaan siis nimenomaan toisen valtion laivoista ja toisen valtion lentokoneista.

Turvallisuustilanne on viime vuosina muuttunut merkittävästi, valitettavasti huonompaan suuntaan, kuten ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa ja puolustusselonteossa todetaan. Krimin laittomassa valtauksessa, kuten myös Itä-Ukrainassa on käytetty tunnuksettomia mutta selvästi järjestäytyneitä valtiollisia aseellisia toimijoita ja välineitä, jotka ovat rinnastettavissa vieraan valtion sotilaisiin. Niiden taustalla olevaa valtiollista toimijaa oli kuitenkin vaikea tunnistaa ulkoisten tunnusmerkkien puuttuessa. Tällainen toiminta on omiaan aiheuttamaan kohdevaltiossa sekaannusta. Se on omiaan hidastamaan valtion päätöksentekokykyä. Kyse on suuren mittakaavan systemaattisesta hämäämisestä, kyse on ilmiöstä, joka tunnetaan hybridivaikuttamisena tai hybridisodankäyntinä. Hämää ja harhautta, siinä hybridisodankäynnin idea pähkinänkuoressa.

Asiointilan näin ollessa aluevalvontalaissamme on todettu olevan niin sanottu hybridin mentävä aukko tai niin sanottujen vihreiden miesten mentävä aukko. Tämä aukko on syytä tukkia. Aluevalvontalakia on täsmennettävä. On tärkeää, että lainsäädäntömme on ajan tasalla. Sen tulee antaa viranomaisille sekä poliittisille päätöksentekijöille vaikeissakin tilanteissa tarvittavat perusteet ratkaisuille.

Arvoisa puhemies! Hybridiporsaanreikä on tukittava. Aluevalvontalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain soveltamisalan piiriin kuuluisi myös sellainen sotilaallinen uhka, jonka valtiollista alkuperää ei voida suoraan tunnistaa esimerkiksi puuttuvien sotilastunnusten vuoksi. Keskeiset kaksi lakimuutosehdotusta ovat seuraavat:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2017 vp

Ensinnäkin lakiesityksen mukaan aluevalvontalain toimivaltuuksia voitaisiin kohdistaa myös tunnuksettomaan sotilaalliseen ryhmään. Lakiesityksessä ehdotetaan lisättäväksi aluevalvontalakiin kokonaan uusi tunnuksettoman sotilaallisen ryhmän määritelmä ja täsmennetään sotilasajoneuvon määrittelyä. Toiseksi aluevalvontalaissa säädettäisiin tällaisille ryhmille ehdoton kielto saapua maahan ja olla maassa. Tämä olisi kriminalisoitu rikoslaissa.

Kaiken kaikkiaan kyse on siis aluelainsäädännön muuttamisesta vastaamaan nykykaista turvallisuustilannetta ja uhkakuvaa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä todeta, että päätöksentekojärjestelmään ei esitetä muutoksia. Lain nojalla voitaisiin antaa ääritilanteessa käsky käyttää sotilaallista voimaa tunnuksettomia sotilaallisia ryhmiä vastaan. Se on Suomen valtion ja kansalaisten etu. Osaltaan tämä lakiesitys kuuluu kokonaisuuteen, jolla hallitus pyrkii määrätietoisesti parantamaan maanpuolustuksen uskottavuutta muuttuneessa turvallisuusympäristössä.

15.32 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri ja edustajakollegat! Kiitos ministeri Niinistölle hyvästä asian esittelystä ja ennen muuta siitä, että tällä hallituskaudella tilanteiden nopeasti muuttuessa on myös pystytty ja ryhdytty nopeasti tekemään uudistuksia. Niin kuin ministeri totesi, maailman turvallisuustilanne on muuttunut nopeasti. Viime vaalikaudella nämä muutokset alkoivat — ehkä jonkinlaisena taitekohtana voidaan jo puhua vuodesta 2008 mutta viimeistään Sotšin olympialaisten jälkeisestä aikakaudesta — ja sen jälkeen maailmassa on tapahtunut monenlaista. Tähän lisäksi sitten arabikevään tapahtumat, jotka osittain näkyvät näiden muuttuneiden ja modernienkin uhkien myötä, mistä tänäänkin surullisia uutisia olemme saaneet maailmalta. Vielä tarkkaa tietoa ei Englannin tapahtumista ole, mutta näyttää siltä, että niissäkin on kyse järjestäytyneestä terrorismista.

Meillä on turvallisuustilanne siis hyvin erilainen kuin aikanaan. Uudenlaisia uhkia ja uudenlaisia toimiakin kohdistuu maiden turvallisuuteen. Kyber on yksi kokonaisuus, sitten nämä hybridiuhat, mihin nyt vastataan, vihreät miehet ja niin poispäin. Venäjä käytti ilman tunnuksia liikkuneita hyökkääjiä eli näitä niin sanottuja vihreitä miehiä vallatessaan Krimin Ukrainalta alkuvuonna 2014. Aluksi näiden sotilaiden väitettiin olevan vain lomailemassa Krimillä.

Nyt on aika siis uudistaa meidän lainsäädäntöä myös tältä osin vastaamaan muuttunutta turvallisuustilannetta ja uudenlaisia uhkia. Näitä toimenpiteitä on ministeri Niinistön johdolla tehty lukuisia. Kansainvälisen avun vastaanottamisen ja avun antamisen lainsäädännön päätöksentekojärjestelyt ovat paraikaa eduskunnan käsittelyssä. Joukkojen reagointikykyä on parannettu. Tiedustelulainsäädäntöä ollaan uudistamassa ja montaa muuta palasta ollaan laittamassa uuden ajan ja tämän hetken turvallisuustilanteen asentoon.

Nyt siis käsittelyssä ovat aluevalvontalain ja rikoslain 17 luvun 7 b §:n muutokset. Tässä on siis kyse siitä, että lakiesityksellä on tarkoitus tilkitä meidän nykyisessä laissa oleva hybridiuhan eli vihreiden miesten kokoinen aukko. Esityksessä ehdotetaan aluevalvontalakia muutettavaksi siten, että lain soveltamisalan piiriin kuuluisi myös sellainen sotilaallinen uhka, jonka valtiollista alkuperää ei voida suoraan tunnistaa esimerkiksi sotilastunustusten perusteella. Myös rikoslain alueloukkausta koskevaa säännöstä muutettaisiin kattamaan nämä vihreät miehet eli tunnuksettomat sotilaat.

Nykyisessä voimassa olevassa aluevalvontalaissa sotilaalla tarkoitetaan siis vain sotilaspukuista, valtion asevoimiin kuuluvaa aseistettua tai aseistamatonta henkilöä. Lain lähtö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2017 vp

kohta on siis ollut perinteisempi, että vieraan valtion sotilas käyttää valtionsa tunnuksia ja on selvästi tunnistettavissa edustamansa valtion sotilaaksi. Tässä uudessa esityksessä ehdotetaan, että voimatoimia saisi käyttää koko Suomen alueella myös tunnuksettomaan sotilaaseen, sotilasosastoon tai näille kuuluvaan ajoneuvoon. Aluevalvontalaissa lakia täydennettäisiin siis erityisesti tällä sotilaan määritelmällä. Voimakeinoja voitaisiin jatkossa käyttää myös sellaisiin hyökkäajiin, joita ei siis voida suoraan tunnistaa ulkoisten tunnusmerkkien perusteella.

Hallituksen esityksen mukaan tunnuksettomalla sotilaallisella ryhmällä tarkoitettaisiin aluevalvontalain näkökulmasta sotilasosastoon rinnastettavaa, vieraan valtion lukuun, puolesta tai suostumuksella toimivaa joukkoa, joka on sotilaallisesti järjestäytynyt, varustettu tai aseistettu ja jonka valtiollista alkuperää ei voida tunnistaa. Laissa säädettäisiin tällaisille ryhmille ehdoton saapumiskielto maahan ja maassaolokielto, joiden rikkominen olisi siis jatkossa rikoslaissa kriminalisoitua. Jatkossa siis aluevalvontalain toimivaltuuksia voitaisiin kohdistaa myös tunnuksettomiin sotilaallisiin ryhmiin koko maamme alueella viranomaisten vastuiden ja tehtävien pysyessä ennallaan.

Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä asia, että tämäkin nyt laitetaan kuntoon, siihen asenoon, mitä meidän muuttunut turvallisuustilanne vaatii, ja asia tullaan varmasti käsittelemään mahdollisimman ripeästi mutta perusteellisesti puolustusvaliokunnassa.

15.38 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Aluevalvontalaki on tarpeellinen siinä tilanteessa, missä Suomi tällä hetkellä on. Turvallisuusympäristö on muuttunut, kuten ministeri Niinistö ja edustaja Heinonen tässä ovat todenneet. Suomen pitää reagoida myös lainsäädännön kautta niihin turvallisuusuhkiin, joita ympäristössä tapahtuu, riippumatta siitä, ovatko ne hybridiuhkia, kyberuhkia, tunnuksettomia sotilaita tai tahoja tai ajoneuvoja, näin poispäin. Lainsäädännön pitää elää ajassa.

Yksi asia, joka koskee myös Puolustusvoimia ja sisäistä turvallisuutta — ei aivan suoraan tähän lakiin mutta kuitenkin turvallisuusasia — on lennokkeihin liittyvät asiat. Tilanne on tällä hetkellä se, että kuka tahansa ilman mitään ikärajaa, ilman mitään erityistä koulutusta voi käydä ostamassa itselleen lennokin ja lennättää sitä käytännössä missä haluaa, vaikka siis Trafi on tehnyt ohjeet, mutta harva niitä ohjeita on todennäköisesti lukenut, koska minkäänlaista rekisteröintiä tai oikeutusta näiden laitteiden käyttöön ei ole. Lähellä lentokenttiä sallittu korkeus on 50 metriä ja muualla 150 metriä, ja nyt viime sunnuntaina kävi niin, että Pirkkalassa lääkärihelikopteri oli törmätä 400 metrin korkeudella olevaan lennokkiin. Siinä ei ole pelkästään vaarassa helikopterissa oleva potilas, siinä ovat vaarassa myös helikopterin henkilökunta ja ulkopuoliset kansalaiset alapuolella. Kysyn ministeriltä: onko tämän suhteen Puolustusvoimilla tarpeita ja onko lainsäädäntöhankkeita, ja miten tätä asiaa viedään eteenpäin? Tiedän esimerkiksi, että Niinisalon Arrow 17 -harjoituksessa oli nähty tällaisista lennokkitoimintaa — vähäisessä määrin kuitenkin, mutta oli nähty.

15.41 Tiina Elovaara ps: Arvoisa puhemies! Ministeri! Hyvät edustajat! Ukrainan kriisi paljasti uudenlaisia uhkia ja toimintatapoja. Näitä ovat esimerkiksi tunnuksettomat taisteluvälineet joukot, aseistetut siviilit ja vallansiirtoon rakennetut organisaatiot. Kriisin vaiheet voivat edetä hyvinkin nopeasti, ja niin sanotun hybrdivaikuttamisen torjunta voi osoittautua haastavaksi.

Suomessa näitä uhkia torjuvat Rajavartiolaitos, Puolustusvoimat ja poliisivoimat. Uhan muuttuessa todelliseksi tulee ensimmäiseksi ongelmaksi sen määrittely. Kuuluuko ongel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2017 vp

man hoitaminen poliisin vai Puolustusvoimien vastuulle? Jos aseilla varustautuneet henkilöt ovat tunnuksettomia, asia kuuluu edellisen lainsäädännön mukaan poliisille. Voi osoitautua, että kyseessä ovatkin koulutetut erikoisjoukot ja että niiden interventio kuuluu laaja-alaisen operaation ensimmäiseen vaiheeseen. Tällöin ongelman hoito tosiasiallisesti kuuluisi Puolustusvoimille.

Suomen haasteet liittyvät vastatoimien käynnistämiseen ja päätöksenteon nopeuteen. On valtava riski, jos tulivoimainen ja tuntematon uhka jää vain poliisin hoidettavaksi siihen saakka, että uhan todellinen luonne paljastuu. Uhan torjunnassa vastatoimien nopeus ja tehokkuus ovat siis ratkaisevia. Valmiuslain mukainen päätöksentekovastuu on valtioneuvostolla yhdessä tasavallan presidentin kanssa. Oikean ja riittävän tiedon kulku ja päätöksenteon hitaus ovat haasteitamme.

Nyt säädettävä muutos vastaa näihin kysymyksiin hyvin. Tasavallan presidentti on toistuvasti ulkoasiainvaliokunnan kanssa keskustellut aiheesta, ja olemme myös kansanedustajien kesken vieneet asiaa muun muassa kirjallisin kysymyksin eteenpäin. Haluankin siis kiittää puolustusministeriä asian kiirehtimisestä, sillä tämä on edennyt kiitettävällä nopeudella. Olemme nähneet viime päivinä jälleen vakavia tilanteita kansainvälisillä kentillä, missä koko ajan kohtaamme uusia väkivallan muotoja, viimeisimpänä Afganistanissa tapahtunut sieppaus ja Manchesterin valitettavat terroristi-iskut. Toivon, että ministeriö tutkii laaja-alaisesti keinovalikoimaamme ja jatkaa hyvää työtään lainsäädännön päivittämiseksi.

15.43 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! On aivan äärimmäisen tarpeellinen lakiesitys meillä tällä hetkellä eduskunnassa käsittelyssä. Tämän asian ajankohtaisuus tuli eteen jo vuonna 2014 eli kohta kolmisen vuotta sitten, jolloin ministerinkin aikaisemmin hyvin kuvaama ja lakiesityksen pohjassa kuvattu todellisuus tapahtui Krimillä niin sanottujen vihreiden miesten, tunnuksettomien sotilaiden, saapuessa.

Olen saanut toimia vuodesta 2011 alkaen hallintovaliokunnassa ja puolustusvaliokunnassa, molemmissa jäsenenä ja varapuheenjohtajana. Tämän hybridisodankäynnin ikään kuin heikon sauman etsimisen realiteetti on tullut tässä eduskuntatyössäkin jo itselle vastaan. Puolustuksen ja sisäisen turvallisuuden eli siviiliviranomaisten väliin jää tämä kyseinen hybridivaikuttamisen osa, jossa tätä pehmeätä rajapintaa kahden eri toimijan välillä on.

Kun ministeri on paikalla, kysyisinkin YK:n peruskirjasta, johonka ministeri ansiokkaasti viittasi: 14. päivänä joulukuuta 1974 hyväksytty määritelmä hyökkäyskäsitteestä pitää sisällään valtion ja täällä yhdessä alakohdassa myös muun toimijajoukon, jota voi olla vaikea ennalta määritellä, "valtio tai joku muu joukko, joka lähettää aseistautuneita joukkoja", kuuluu kohta. Miten ministerinä näette tähän valiokuntakuulemiseen liittyen, pitäisikö vielä syvemmälle pystyä tätä hybriditodellisuutta kuvaamaan kuin on se kuva, joka meillä Krimin tapausten jälkeen ja tässä parlamentaarisessa ja valmistelukeskustelussa on esille tullut? Onko meillä tämän lainsäädännön uudistamisen jälkeen vielä tilausta ja tarvetta syvemmälle keskustelulle?

15.46 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys osoittaa sen, että Suomi suhtautuu vakavasti muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen koko Euroopan alueella. Tämä esitys kertoo myös ketteryydestä ja nopeudesta, jolla on haluttu tiettyjä epäkohtia viimeisen puolustusselonteon jälkeen laittaa nopeasti käytäntöön, ja on hienoa, että täällä on luvattu, että se myös valiokunnassa käsitellään nopeasti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2017 vp

Esityksessä sanotaan: "Selonteissa todetaan, että Suomen on turvallisuutensa kannalta seurattava tarkasti erityisesti lähiympäristöömme vaikuttavien toimijoiden sotilaallisia kykyjä ja aikomuksia. Puolustuselonteon mukaan puolustusta kehitetään vastaamaan toimintaympäristön kasvaneita vaatimuksia. Perinteisten sotilaallisten uhkien lisäksi Suomi varautuu vastaamaan entistä monitahoisempiin uhkiin, joissa yhdistyvät sotilaalliset ja ei-sotilaalliset keinot."

Nyt, kun me kaikki luemme lehdistä noita viime yön tapahtumia tuolla Manchesterissä, joutuu vaan toteamaan sen, että Suomi voi sillä, että on huolellinen omassa sisäisessä turvallisuudessaan ja ulkoisessa turvallisuudessaan, välttyä tällaisilta hirmuteoilta. Tiedämme kaikki, että noin hieman alle 300 henkilöä Suomessakin on jatkuvassa tarkkailussa ja seurannassa sen suhteen, että voisimme välttyä näiltä vastaavilta teoilta. On oikeastaan sellainen kiitoksen aihe myös valtioneuvostolle ja puolustusministerille, joka paneutuu asioihinsa hyvin, että olette jatkuvasti ajan tasalla ja myös tämä lainsäädäntö päivittyi.

15.47 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Näitten tunnuksettomien osalta siis tällä hetkellä lentokoneet ja laivat ovat jo olleet lainsäädännön parissa ja nyt sitten ollaan tuomassa tähän myöskin henkilöt ja kulkuneuvot. Se on varmaan pitkälti hyvin perusteltua, mutta tähän tietenkin tulee kysymys, mitenkä tämä yhteistyö poliisien ja rajavallvonnan kanssa sujuu, koska olettaisin, että näissä tapauksissa, mihin tässäkin on laajasti viitattu tämän keskustelun aikana, tilanteisiin terrorismista ja muusta, tuskin on ollut kyseessä sillä tavalla tunnuksettomat aseistetut joukot, Puolustusvoimiin verrattavat. Kyllä ne ovat enemmän olleet tämmöisiä yksittäisiä ihmisiä, jotka syystä tai kolmannelle ovat tehneet tämmöisiä ikäviä ja todella järkyttäviä tekoja, ja sen takia minun mielestäni se ensimmäinen kohta on kyllä se rajavallvonta ja poliisi, joiden niihin pitäisi puuttua, ja sen takia minä olen vähän kysymässä tässä samalla, mitenkä tämä yhteistyö tai sitten myöskin toimivaltuudet niitten kanssa menevät, koska toimivaltuuksia on lisätty.

Sitten tähän yleisempään kuvaan tietysti, että kun nyt me olemme lisäämässä toimivaltuuksia, on lisätty poliiseille, muutamissa kohdin rajavallvonnalle ja nyt sitten Puolustusvoimille, niin hallituksen sisältä olisi kiva tietää, mitä muuta, koska oman ajatteluni kannalta pelkästään voimakkeiden lisääminen ja niiden mahdollistaminen ei paranna yleistä ihmisten turvallisuudentunnetta vaan yleisesti siihen tarvitaan kansainvälisiin sopimuksiin lisää maita mukaan, niitten vahvistamista, niitten toimeenpanemista, tarvitaan lisää rauhanneuvotteluja, tarvitaan lisää kehitysyhteistyötä, tarvitaan lisää kahdenvälistä vuorovaikutusta ja näillä keinoilla itse asiassa paljon nykyistä paremmin turvataan sitä meidän rauhallista ja Suomen omaa itsenäisyyttä.

Siitä syytä nämä kaksi kysymystä: miten poliisit ja rajavallvonta, ja millä muilla keinoilla, rauhanomaisin keinoin, lisätään ihmisten turvallisuudentunnetta?

15.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on erittäin hyvä ja kannatettava. Aluevallonta- ja rikoslain muuttaminen ajankohtaa vastaavalle tasolle on erittäin hyvä asia.

On muistettava koko ajan, että turvallisuusolosuhteet meidän rajoillamme ja yleensä Euroopassa ja myös kaikkialla muuallakin maailmassa ovat muuttuneet rajusti. Meidän on varauduttava kaikkiin sellaisiin riskeihin, jotka voisivat tulevaisuudessa olla meidän uhiämme, niin että kun sitten joskus se mahdollinen tilanne on syntymässä — toivon mukaan se ei koskaan kuitenkaan synny — meillä pitää olla lainsäädäntöpohja kunnossa, kos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2017 vp

ka viranomainenhan ei voi toimia koskaan mitenkään muuten, hänen toimintansa tulee aina perustua lakiin. Hän ei saa lähteä säveltämään uudessa tilanteessa, että tekisikö niin tai näin, vaan kun lainsäädäntöpohja on kunnossa, niin nimenomaan nämä tunnuksettomat sotilaat ja mahdolliset sotilasajoneuvot, niihin varautumista vartenhan tässä tätä lakia ollaan muuttamassa.

On erittäin hyvä, että puolustusministeri on ottanut tämän asian vakavasti. Tämä on ymmärrykseni mukaan tullut kohtuullisen nopeassa aikataulussa, jolloin saadaan syntymään meiltä Suomesta myös viesti muille, meidän naapureillemme ja muualle maailmalle, että me olemme valmiina siihen tilanteeseen, mihin tämä nykyinen maailma on johtanut. Eihän tämä kenenkään vika ole, mutta on viisautta varautua ja sitten ennen kaikkea luoda meidän viranomaisille Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa ja muillekin viranomaisille selkeä tausta, jonka voimin he voivat toimia, jos tilanne niin vaatii.

15.51 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Paatero toi esiin nämä pehmeät keinot tässä rinnalla, muun muassa kansainväliset sopimukset ja tietysti sisäiseen turvallisuuteen muuten vaikuttavat asiat, joihin liittyvät esimerkiksi koulutus, sosiaaliturva ja tämän tyyppiset asiat. Ne ovat todella tärkeitä, mutta tietysti tässä nyt täytyy muistaa koko ajan se, että näitä kansainvälisiä sopimuksia eivät kaikki osapuolet kaikissa tilanteissa noudata, mikä on tässä esimerkiksi vuonna 2014 nähty. Jos Geneven sopimusta ja muita kansainvälisiä sopimuksia olisi noudatettu, niin emme olisi nähneet tunnuksettomia sotilaita siellä, missä olemme heitä nähneet. Siinä mielessä yhdyn tietysti Paateron näkemykseen tällaisella yleisellä tasolla, että sisäisen turvallisuuden kannalta pitää sisäisesti yhtenäisesti valtiosta pitää huolta. Toisen maailmansodan jälkeen ei ole hyökätty yhteenkään maahan, mikä on sisäisesti yhtenäinen. Sellaisesta kansasta, joka kokee maansa puolustamisen arvoiseksi, pitää pitää kiinni kaikissa tilanteissa.

15.52 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Äsken en ehtinyt ihan kaikkea tuomaan esiin tai kysymään ministeriltä. Nämä hybridimentävät aukot on uudella lainsäädännöllä tilkittävä, näin asian laita on, ja hyvä, että tähän työhön on ryhdytty. Kysyn kuitenkin, kun tässä hallituksen esityksessä on myös tämä Ahvenanmaan asema nostettu esiin ja tämän Ahvenanmaa-kohdan loppu on, että "esityksen ei arvioida olevan ristiriidassa Ahvenanmaan erityisasemaa" ja niin edelleen. Olisin vielä ministeriltä mielelläni kuullut arviota tähän Ahvenanmaan itsemääräämisoikeuteen ja suhteessa siihen YK:n peruskirjaan, josta aikaisemminkin jo mainitsin.

15.53 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Haluan esittää puolustusministeri Niinistölle kiitokseni tästä hyvästä lakiesityksestä, jolla edelleen kohennetaan Suomen turvallisuutta. Sotilaallinen uhka on laajentunut viime aikoina myös sellaisiin toimiin ja toimenpiteisiin, joihin emme ole aiemmin osanneet täysin varautua. Tämä Krimin valtaus vuonna 2014 osoitti, että sotilaallinen toiminta voi edetä hyvinkin nopeasti ja yllätyksellisesti siten, ettei siihen voida eikä ehditä perinteisin keinoin välttämättä riittävästi varautua, vaikkakin meillä Puolustusvoimat on hyvin koulutettu ja meillä on hyvä maanpuolustustahto. Puolustusministeriössä on tehty myös muita toimenpiteitä ja niihin on varauduttu. Niillä voidaan Suomen turvallisuutta edelleen parantaa.

Arvoisa puhemies! Käsittääkseni nyt on tehty esiselvitys maa- ja kiinteistöhankintoja säätelevän lain pohjaksi maanpuolustuksen ja huoltovarmuuden kannalta tärkeissä koh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2017 vp

teissa. Viime hallituskaudellahan monien maanpuolustuksen kannalta tärkeiden strategisten alueiden valumisesta ulkomaalaisomistukseen käytiin paljon keskustelua, mutta vasta nykyinen hallitus ja erityisesti puolustusministeri Niinistö on tehnyt paljon työtä ja edistänyt hyvin kiitettävästi asiaan varautumista ja vastaamista. Kysyisinkin tässä yhteydessä puolustusministeriltä, milloin näitä maakauppoja koskeva lakiesitys on näillä näkymin tulossa eduskunnan käsittelyyn. Sillähän parannettaisiin tosiaan merkittävästi turvallisuusviranomaisten toimintaedellytyksiä nykyiseen verrattuna.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Niinistö, 3 minuuttia puhujakorokkeelta.

15.55 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos edustajille kiitoksista ja rakentavasta lähetekeskustelusta.

Edustaja Heinonen antoi varsin kattavan katsauksen lakiesityksen taustojen sisältöön, ja yhdyn hänen toiveeseensa esityksen ripeästä käsittelystä.

Edustaja Kiuru kysyi lennokeista. Tämä on ajankohtainen kysymys. Lennokkien osalta lainsäädäntöä on tosiaan syytä tarkistaa. Puolustushallinnon osalta voin sanoa, että ongelma on tiedostettu ja toimeen on jo tartuttu. Olen jo viime vuoden puolella asettanut hankkeen, jossa lennokkitoimintaa ja yleensä miehittämätöntä ilmailua koskevaa lainsäädäntöä on tarkoitus kehittää nimenomaan turvallisuuden näkökulmasta. Tarkoitus on estää luvaton toiminta Puolustusvoimien kohteissa ja varmistaa sotilasilmailun lentoturvallisuus niin sanotussa alailmatilassa. Toivottavasti lähitulevaisuudessa pääsen eduskunnalle esittelemään säädösmuutoksia.

Edustaja Elovaaran kanssa olen yhtä mieltä siitä, että selkeä vastuunjako mutta myös sujuva yhteistyö ja tiedonvaihto viranomaisten välillä takaavat kansallisen kyvyn vastata erilaisiin uhkatilanteisiin.

Edustaja Kari viittasi YK:n peruskirjaan. Olen antanut itselleni lakiosastomme puolesta kertoa, että Yhdistyneitten kansakuntien peruskirjan 51 artikla ei sanamuotonsa mukaan edellytä, että hyökkäyksen tekee toinen valtio. Puolustautumisoikeuden käyttö edellyttää, että hyökkäys mittasuhteiltaan ja vaikutuksiltaan vastaa valtion asevoimien tekemää hyökkäystä. Tunnuksettomuudella ei ole teon oikeudenvastaisuutta poistavaa vaikutusta. Tämä on varmasti sellainen asia, mitä kannattaa valiokuntakäsittelyssä juristeilta enemmän kysyä, samoin kuin tätä Ahvenanmaan asemaa, mutta ainakin meidän juristiemme tulkinta oli, että Ahvenanmaan kansainvälisoikeudelliseen asemaan tällä lainsäädännöllä ei ole muutosta.

Edustaja Paatero pohti laajemminkin sitä, miten voidaan keinoja käyttää alueloukkaajia vastaan ja mitä sitten esimerkiksi terroristeja vastaan, jos oikein ymmärsin. Se on tietenkin lähtökohta, että Puolustusvoimilla ei ole toimivaltaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tehtävien osalta, vaan toimivalta kuuluu lain mukaan poliisille, jota Puolustusvoimat voi tukea pyynnöstä virka-avulla, ja virka-avun laajuudesta päätetään aina tapauskohtaisesti.

Edustaja Savio viittasi tähän maa- ja kiinteistökaupan mahdolliseen kieltoon tai luvanvaraistamiseen EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tuleville kansalaisille. Tästähtiin puolustusministeriön toimesta selvitys, ja nyt sitten asia on etenemässä lakivalmisteluun. Tämä on siitä haastava harjoitus, että kyse on muistaakseni kahdeksan ministeriön alalle ulottuvasta lainsäädännön muutoksesta, joten aivan yksinkertaisesta asiasta ei ole kyse. Mutta sen sanon, että jos tämä asia olisi puolustusministeriön vastuulla, se olisi jo eduskunnassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2017 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.